

« zurück blättern vor »

DYL subst. m., ab 1399; auch *del*. **1)** ‘dickes Brett, Balken’ – ‘gruba deska, belka’: 1399 AcCas 462, STP *pro uno assere, qui dicitur dele*. o 1466 RTNŚI III 336, STP *Pro asseribus dele*. o 1493 WarschPozn I 350, STP *Za dele ad clusas sex grossos*. o 1564 Mącz 307b, SPXVI [*Pluteus*] *Wfzelaka rzecz z tarcie z defzczek albo z dilow ucziniona*. o (†1584) 1585 KochPhaen 11, SPXVI *Przedsię y dziś / y zówfze / na morzu okręty / A my iako nurowie / częstokroć brzeg święty Vpátruïem z dáleká / w ten czas kiedy wály Biją / á my od śmierci / tylko przez dyl máty*. o 1588 GostGosp 86, SPXVI *gdzie dębina / tám koły / flupy: gdzie fośniná / tám żerdzi / dyle*. o 1588 Calep 1044, SPXVI *Tabulo – Delami pokładam*. o (1597) 1860 Zbylit.Droga 32 *Jedno się Bogu tylko samemu poruczać, A do dylów i masztu co rychlej się rzucac*. o (1597) 1860 Zbylit.Droga 33 *Żeby się nie trwożyli, bo nic okrętowi, Trzaskę tylko wyrwało jednemu dylowi*. o 1643 Arch. 2 30, L *Cieśle dyle albo tarcice do podłog obcinają*. o (1690–1695) Mitte 18. Jh. SiPas 52v *Znowu spadł z konia y nato powiedział ze dyl był zły*. o (1773) 1980 Klicki Addyt., BORFURD 150 *Piekarni Wrota nowo postawiono z Dylow Ciesanych*. o 1781–1783 Jak.Art. 3 290, L *Dyle, sztuki drewniane rznięte, używane bywają na pomosty pod dziąta*. – (SŁA), STP, SPXVI, MĄCZ, CN, TR, L, SWIL, SW, LSP, DOR. **2)** ‘Eins, schlechte Schulnote’ – ‘jedyńka, zła ocena szkolna’: [hapax] 1935 SGU 5, WIECZ – nur SW (ucz.). **3)** *dać dyla* ‘schnell weggehen, abhauen’ – ‘szybko odejść, uciec’: [hapax] 1965 Nowak.M.Zapis 110, DOR *Zgniewało mnie to i datem dyla, matka mi ukradkiem parę złotych na drogę wsunęła*. – nur DOR (fraz. posp.). o **Var:** *del* subst. m., 1399 AcCas 462, STP o [LBel.] 1695 Inw.Pozn.i Kal. 239, SP17 *Owczarnia nowa, wielka z delow rzniających*. – STP, SPXVI; *dyl* subst. m., 1564 Mącz 307b, SPXVI – (SŁA), SPXVI, MĄCZ, CN, TR, L, SWIL, SW. o **Etym:** mhd. *dil*, *dele* subst. f. (m. n.), ‘Brett; Bohle’, GRI. o **Konk:** *deska* subst. f., bel. seit 1407, STP, zuerst geb. CN, nur für Inh. 1; *patka* subst. f., bel. seit †1902 (1950–1953), DOR, zuerst geb. SW, nur für Inh. 2. †*belka*, †*cembra*, †*czamnor*, †*tram*. o **Der:** *dylować* v. imp., ‘mit Brettern belegen’, 1541 ZapWar nr 2601, SPXVI, zuerst geb. MĄCZ, nur für Inh. 1; *dylina* subst. f., ‘Bretterzaun; Bretterfußboden’, (1577) 1956 InwZiemKraK 33 34, SPXVI *Item około tego sadu rdzębią wiercianą ogrodzono, ale nie ze wszystkich stron, tylko ode wsi, a od dworca dyliną*. o vor 1900 SW *podłoga z okrągłaków*. Zuerst geb. SW, nur für Inh. 1; *dylowy* adj., †1894 Rol., Sw *Wokół dworu biegnął parkan D*. Zuerst geb. CN, nur für Inh. 1. ❖ Die von BRÜCKNER SE angegebene Bedeutung ‘Fußboden’ bezieht sich wohl auf *dylowanie* ‘Fußboden aus Holz’ (LINDE; bei SPXVI nur ‘Bretterzaun’). Im Beleg aus Koch[anowski] Phaen, SPXVI (1585) ist *dyl* eine metaphorische Verwendung (pars pro toto) und

keine lexikalisierte Bedeutung, wie irrtümlich bei SPXVI angenommen wird. Die Bedeutungsangabe ‘lange dünne Stange’ (*żerdź*, SPXVI) ist ein Mißverständnis; der Beleg aus Gost[[omski]] Gosp (s. o.) ist disjunktiv und nicht synonymisch zu verstehen. Inhalt 2 ist wohl auf *palka* ‘Knüppel’ zurückzuführen. Das Wort ist bereits bei MAĆZYŃSKI gut vertreten (17 mal). Die Form *dele* von 1399 ist “verdächtig” (deutsch?).

« *zurück blättern vor* »